

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
N. JÄÄSKINEN
fremsat den 4. september 2014¹

Forenede sager C-400/13 og C-408/13

Sophia Marie Nicole Sanders
repræsenteret af **Marianne Sanders**
mod

David Verhaegen

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Amtsgericht Düsseldorf (Tyskland))

og

Barbara Huber

mod

Manfred Huber

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Amtsgericht Karlsruhe (Tyskland))

»Retligt samarbejde i civile sager — kompetence i sager om underholdspligt — artikel 3, litra b), i forordning (EF) nr. 4/2009 — sag anlagt mod en person med sædvanligt opholdssted i en anden medlemsstat — en medlemsstats lovgivning, hvorved enekompetencen i en sådan sag er tildelt førsteinstansretten på det sted, hvor den regionale appelinstant har sit sæde, og i hvis retskreds den part, som er hjemmehørende i denne medlemsstat, har sit sædvanlige opholdssted — udelukkelse af en sådan kompetencekoncentration«

I – Indledning

1. I de foreliggende forenede sager vedrører de præjudicielle anmodninger forelagt af Amtsgericht Düsseldorf (lokal domstol i Düsseldorf, Tyskland) og Amtsgericht Karlsruhe (lokal domstol i Karlsruhe, Tyskland) i det væsentlige fortolkningen af artikel 3, litra a) og b), i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt².

2. Litra a) og b) i nævnte artikel 3 indeholder blandt forordningens øvrige bestemmelser en regulering af den stedlige kompetence for medlemsstaternes retter³ på området og angiver »retten på det sted, hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl«, eller »retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl«, som alternative værneting. Det præciseres, at sagsøger frit kan vælge mellem disse værneting.

1 — Originalsprog: fransk.

2 — EUT 2009 L 7, s. 1. Berigtigelser i EUT 2011 L 131, s. 26, og EUT 2013 L 8, s. 19.

3 — Under henvisning til 46.-48. betragtning til forordning nr. 4/2009 skal det præciseres, at Irland (jf. nævnte 46. betragtning), Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland (jf. Kommissionens beslutning 2009/451/EF af 8.6.2009 om Det Forenede Kongeriges ønske om at acceptere forordning nr. 4/2009, EUT L 149, s. 73) samt Kongeriget Danmark (jf. aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Kongeriget Danmark om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område, EUT 2009 L 149, s. 80) har meddelt, at de har besluttet at anvende forordningen.

3. Sagerne er anlagt i forbindelse med to tvister vedrørende krav om underholdsbidrag imellem dels et mindreårigt barn og barnets far, dels en gift kvinde og hendes ægtefælle. Sagerne er begge anlagt ved Amtsgericht (lokal førsteinstansret) i de tyske byer, hvor de berettigede til de omhandlede bidrag har deres sædvanlige bopæl. Imidlertid henviste begge retter sagerne under anvendelse af en bestemmelse, hvorved de tilfælde, der er nævnt i artikel 3, litra a) og b), i forordning nr. 4/2009, er gennemført i tysk ret, til den Amtsgericht, der er beliggende i den by, hvor den Oberlandesgericht (regional appelret), i hvis retskreds sagsøgerne har bopæl, har sit sæde.

4. Domstolen anmodes derfor om at tage stilling til, om forordningens artikel 3, som finder direkte anvendelse i medlemsstaternes retsordener, skal fortolkes således, at den er til hinder for en lovgivning i en medlemsstat som den i hovedsagerne omhandlede, der i sager om underholdspligt har til følge, at retternes kompetence i grænseoverskridende tilfælde koncentrerer hos en ret, som ikke er den ret, hvis ordinære retskreds omfatter det sted, hvor den part, som er hjemmehørende i den pågældende medlemsstat, har sin sædvanlige bopæl.

5. Selv om forordning nr. 4/2009 har fundet anvendelse siden den 18. juni 2011⁴, har Domstolen endnu aldrig haft lejlighed til at udtale sig om fortolkningen af forordningens bestemmelser⁵. Følgelig skal det afgøres, hvorvidt det er muligt eller nødvendigt at tage hensyn til den lære, der kan udledes af Domstolens praksis vedrørende de øvrige instrumenter, der er gældende imellem medlemsstaterne på området for retternes kompetence i civile sager, og i bekræftende fald afgøre, i hvilket omfang en analogislutning vil være relevant med henblik på fortolkningen af artikel 3 i forordning nr. 4/2009.

6. Dette spørgsmål opstår navnlig i betragtning af de ligheder, der findes mellem ordlyden af nævnte bestemmelse og ordlyden af bestemmelserne om kompetence i sager om underholdspligt i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager⁶ (herefter »Bruxelleskonventionen«) samt i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område⁷ (herefter »Bruxelles I-forordningen«), som er forlængelsen af denne konvention⁸.

II – Retsforskrifter

A – Forordning nr. 4/2009

7. 3. betragtning til forordning nr. 4/2009 henviser udtrykkeligt til bl.a. Bruxelles I-forordningen. I 44. betragtning til forordning nr. 4/2009 præciseres det, at den ændrer Bruxelles I-forordningen, »idet den bør træde i stedet for de bestemmelser i denne forordning, der finder anvendelse på underholdspligt«. Det tilføjes i 15. betragtning til forordningen, at »[f]or at varetage de bidragsberettigedes interesser og af hensyn til retsplejen i Den Europæiske Union bør kompetencereglerne, som de følger af [Bruxelles I-]forordningen [...], tilpasses [...] [navnlig således, at] der ikke længere [bør] kunne henvises til nationale kompetenceregler [...]«.

4 — Jf. forordningens artikel 76, sammenholdt med en erklæring fra Det Europæiske Fællesskab i denne henseende (erklæringen foreligger på engelsk på følgende hjemmeside: http://www.hcch.net/index_fr.php?act=status.comment&csid=1065&disp=type).

5 — I Nagy-sagen (C-442/13) havde Oberster Gerichtshof (Østrig) forelagt Domstolen en anmodning om fortolkning af artikel 12 i forordning nr. 4/2009 om litispændens, men denne sag blev slettet fra registeret den 18.6.2014 som følge af, at den pågældende anmodning blev trukket tilbage.

6 — EFT 1978 L 304, s. 17.

7 — EFT 2001 L 12, s. 1.

8 — Jf. bl.a. dom Refcomp (C-543/10, EU:C:2013:62, præmis 18).

8. Artikel 3, litra a) og b), i forordning nr. 4/2009 bestemmer, at »[d]e myndigheder, der er kompetente med hensyn til underholdspligt i medlemsstaterne, er:

- a) retten på det sted, hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl, eller
- b) retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, [...]«.

B – Tysk ret

9. Forordning nr. 4/2009 er gennemført i tysk ret ved Auslandsunterhaltsgesetz af 23. maj 2011 (lov om inddrivelse af underholdsbidrag i forbindelse med udenlandske stater, herefter »AUG«)⁹.

10. AUG's § 28, stk. 1, første punktum, som har overskriften »Kompetencekoncentration [...]«, har i den relevante affattelse følgende ordlyd: »Såfremt en part ikke har sin sædvanlige bopæl på Forbundsrepublikken Tysklands område, afgøres søgsmål i sager vedrørende underholdspligt i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 3, litra a) og b), i forordning [nr. 4/2009], alene af den Amtsgericht, der er kompetent for den Oberlandesgerichts sæde, i hvis retskreds sagsøgte eller den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl.«

III – Tvisterne i hovedsagerne, de præjudicielle spørgsmål og retsforhandlingerne for Domstolen

A – Sanders-sagen (sag C-400/13)

11. Den 29. maj 2013 anlagde det mindreårige barn Sophia Marie Nicole Sanders, repræsenteret af sin mor, sag an ved Amtsgericht med sæde i Mettmann (Tyskland) – byen, hvor sagsøgeren har sin sædvanlige bopæl – med påstand om, at barnets far, D. Verhaegen, der er bosiddende i Belgien, tilpligtes at betale børnebidrag til sagsøgeren.

12. Efter at have hørt parterne henviste Amtsgericht Mettmann under henvisning til AUG's § 28, stk. 1, sagen til Amtsgericht Düsseldorf, idet den pågældende ret var den lokale førsteinstansret på det sted, hvor den regionale appeldomstol, i hvis retskreds den bidragsberettigede havde sit sædvanlige opholdssted, havde sit sæde, dvs. Oberlandesgericht Düsseldorf.

13. Amtsgericht Düsseldorf fandt imidlertid ikke, at den var stedligt kompetent, idet den anførte, at det fremgår af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, at retten på det sted i en medlemsstat, hvor sagsøgeren har sin sædvanlige bopæl, bør være kompetent, dvs. i det foreliggende tilfælde Amtsgericht Mettmann. Ved afgørelse indleveret den 16. juli 2013 besluttede Amtsgericht Düsseldorf derfor at udsætte sagen og stille Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er [AUG's] § 28, stk. 1, [...] i strid med artikel 3, litra a) og b), i [forordning nr. 4/2009]?«

B – Huber-sagen (sag C-408/13)

14. B. Huber anlagde sag ved Amtsgericht med sæde i Kehl (Tyskland), som er den by, hvor hun har sin sædvanlige bopæl, med påstand om, at hendes ægtefælle, M. Huber, der er bosiddende på Barbados, tilpligtedes at betale hende hustrubidrag efter deres separation.

9 – BGBl. 2011 I, s. 898.

15. I forbindelse med en forudgående procedure om, hvorvidt der kunne ydes retshjælp, henviste Amtsgericht Kehl søgsmålet til Amtsgericht Karlsruhe med den begrundelse, at den på grundlag af AUG's § 28, stk. 1, var enekompetent, da sagsøgeren havde sin sædvanlige bopæl i Oberlandesgerichts Karlsruhes retskreds.

16. Da begge parter i tvisterne i hovedsagerne rejste tvivl om, hvorvidt AUG's § 28, stk. 1, er forenelig med artikel 3, litra a) og b), i forordning nr. 4/2009, accepterede Amtsgericht Karlsruhe ved afgørelse indleveret den 18. juli 2013 at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Er det foreneligt med artikel 3, litra a) og b), i forordning [nr. 4/2009], når [AUG's] § 28, stk. 1, første punktum, [...] bestemmer, at såfremt en part ikke har sin sædvanlige bopæl på Forbundsrepublikken Tysklands område, afgøres søgsmål i sager vedrørende underholdspligt i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 3, litra a) og b), i forordning [nr. 4/2009], alene af den Amtsgericht, der er kompetent for den Oberlandesgerichts sæde, i hvis retskreds sagsøgte eller den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl?«

C – Retsforhandlingerne for Domstolen

17. Ved kendelse afsagt af Domstolens præsident den 25. juli 2013 blev sagerne C-400/13 og C-408/13 forenet med henblik på den skriftlige forhandling, den mundtlige forhandling og dommen.

18. Der er indgivet skriftlige indlæg af den tyske regering og af Kommissionen. Der har ikke været afholdt mundtlig forhandling.

IV – Analyse

A – Rækkevidden af de foreliggende præjudicielle anmodninger

19. Som følge af de vanskeligheder, som ordlyden af de præjudicielle anmodninger, der er forelagt Domstolen i nærværende sager, kan give anledning til, skal grænserne for Domstolens kompetence inden for disse rammer først fastlægges, og dernæst skal det præciseres, hvilke bestemmelser der skal fortolkes under hensyntagen til såvel artikel 3 som de øvrige bestemmelser i forordning nr. 4/2009.

20. For det første vil jeg i lighed med den tyske regering anbefale, at de spørgsmål, der er stillet af de forelæggende retter, omformuleres af Domstolen i overensstemmelse med dens praksis, således at deres genstand ikke bliver at fortolke de bestemmelser i tysk ret, som spørgsmålene omhandler, og vurdere, hvorvidt bestemmelserne krænker EU-retten, da dette ikke er omfattet af Domstolens kompetence inden for rammerne af en sag anlagt i medfør af artikel 267 TEUF¹⁰, men at analysere artikel 3 i forordning nr. 4/2009 med henblik på at forsyne de nationale retter med alle under EU-retten henhørende fortolkningsbidrag, som er relevante for, at retterne kan træffe afgørelse i de tvister, der er indbragt for dem¹¹.

10 — I modsætning til, hvad der ville være muligt for den at gøre i forbindelse med en procedure i henhold til artikel 258 TEUF. Jf. bl.a. domme Stadt Papenburg (C-226/08, EU:C:2010:10, præmis 23), Varzim Sol (C-25/11, EU:C:2012:94, præmis 27) og Križan m.fl. (C-416/10, EU:C:2013:8, præmis 58).

11 — Domme Rhône-Alpes Huiles m.fl. (295/82, EU:C:1984:48, præmis 12), Sodiprem m.fl. (C-37/96 og C-38/96, EU:C:1998:179, præmis 22) og ASM Brescia (C-347/06, EU:C:2008:416, præmis 25 og 26).

21. For det andet skal det påpeges, at de to forelæggende retter har anmodet Domstolen om at tage stilling til fortolkningen af både litra a) og b) i artikel 3 i forordning nr. 4/2009, eftersom AUG's § 28, stk. 1, finder anvendelse på »de tilfælde, der er omhandlet i artikel 3, *litra a) og b)*, i [forordningen]« (min fremhævelse).

22. Imidlertid har Kommissionen gjort gældende, at det er åbenbart, at de præjudicielle anmodninger ikke kan antages til realitetsbehandling, for så vidt som de vedrører forordningens artikel 3, litra a), når det, henset til de faktiske omstændigheder i hovedsagerne, alene er artikel 3, litra b), som har forbindelse til sagernes realitet eller genstand og derfor er relevant i det foreliggende tilfælde.

23. Det er korrekt, at sagsøgerne i de to verserende hovedsager er bidragsberettigede, som har valgt at anlægge sag ved en ret beliggende i Tyskland, hvor de har deres sædvanlige bopæl, og at et sådant tilfælde er omfattet af anvendelsesområdet for artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009. Det er i denne kontekst, at de forelæggende retter har rejst spørgsmålet om, hvilke af de nationale retter der på grundlag af denne bestemmelse skal anses for stedligt kompetent i forhold til »det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl«, som følge af den tvivl, der er opstået ved en bestemmelse i tysk ret.

24. Derimod giver anvendelsen af forordningens artikel 3, litra a), som vedrører kompetencen for retten på »det sted, hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl«, ikke anledning til konkrete problemer i forbindelse med de i hovedsagerne omhandlede tvister. I henhold til den retspraksis, hvorefter Domstolen ikke kan træffe afgørelse om et præjudicielt spørgsmål eller en del af et præjudicielt spørgsmål, såfremt det er åbenbart, at det ikke er objektivt nødvendigt for afgørelsen af den tvist, der verserer for den forelæggende ret¹², er jeg følgelig af den opfattelse, at den besvarelse, der skal gives i de foreliggende sager, skal være begrænset til en fortolkning af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009.

25. Der skal dog med henblik på at foretage denne fortolkning tages hensyn til den mere generelle ordning, hvori den relevante bestemmelse indgår¹³, herunder bl.a. til den omstændighed, at litra a) og b) i artikel 3 har samme ordlyd for så vidt angår det udtryk, der har givet anledning til spørgsmål¹⁴, og at begge punkter finder alternativ anvendelse i den samme situation, nemlig hvor der er fremsat krav om underholdsbidrag i hovedsagerne¹⁵.

26. For det tredje kan det bemærkes, at Amtsgericht Karlsruhe i sin forelæggelsesafgørelse i Huber-sagen (C-408/13) nævner muligheden for, at den kompetence, der er fastsat ved AUG's § 28, stk. 1, første punktum, der har karakter af enekompetence, ikke alene er i strid med artikel 3 i forordning nr. 4/2009, men også med forordningens artikel 4 og 5¹⁶, uden dog at omtale disse bestemmelser i det præjudicielle spørgsmål, retten har forelagt. Kommissionen har foreslået, at Domstolen foretager en fortolkning af forordningens artikel 4 og 5, for så vidt som den forelæggende ret ud over det spørgsmål, den har formuleret, ønsker oplyst, om den omhandlede kompetencekoncentration ligeledes er uforenelig med disse bestemmelser.

12 — Jf. bl.a. domme *Banchero* (C-387/93, EU:C:1995:439, præmis 18 ff.) og *Mangold* (C-144/04, EU:C:2005:709, præmis 36 ff.).

13 — Jf. i denne henseende punkt 61 ff. i nærværende forslag til afgørelse.

14 — Udtrykket »retten på det sted, hvor [...] har sin sædvanlige bopæl« er således anvendt både i artikel 3, litra a), og i artikel 3, litra b).

15 — Og ikke accessorisk i forhold til andre retlige søgsmål, idet disse tilfælde er reguleret ved samme bestemmelses litra c) og d).

16 — Nævnte artikel 4 og 5 vedrører kompetence støttet på henholdsvis en aftale om valg af værneting og sagsøgtes frivillige fremmøde. I Sanders-sagen (C-400/13) har Amtsgericht Düsseldorf til gengæld ikke nogen henvisning hertil, idet det præciseres, at artikel 4, stk. 3, bestemmer, at artiklen ikke finder anvendelse på tvister vedrørende underholdsbidrag til børn under 18 år, hvilket er tilfældet i denne sag.

27. Jeg er af den opfattelse, at der i overensstemmelse med Domstolens praksis¹⁷ ikke er grundlag for, at den udtaler sig i denne henseende, eftersom Amtsgericht Karlsruhe har afgrænset det spørgsmål, den har forelagt for Domstolen, til definitionen på rækkevidden af artikel 3 i forordning nr. 4/2009. Forordningens artikel 4 og 5 er ganske vist nævnt, men er ikke genstand for dette spørgsmål, da bestemmelserne ikke er afgørende for, at retten kan træffe afgørelse vedrørende dens egen kompetence ifølge den af retten foretagne bedømmelse¹⁸.

B – Den lære, der kan udledes af en sammenligning med andre instrumenter

28. Da Domstolen i de foreliggende sager for første gang har lejlighed til at fortolke forordning nr. 4/2009, er der grund til at spørge, om der kan findes fortolkningsbidrag eller svar i forbindelse med de omkringliggende instrumenter. I denne henseende skal det først undersøges, om det er relevant at foretage en sammenligning med internationale konventioner eller med andre forordninger vedrørende retternes kompetence på det civile område, idet visse af dem indeholder bestemmelser, som har reelle ligheder med bestemmelserne i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 (1). I bekræftende fald skal det dernæst afgøres under hensyntagen til særegenhederne ved sidstnævnte bestemmelse, i hvilket omfang en sådan sammenligning gør det muligt at foretage en analog fortolkning og navnlig at tage hensyn til Domstolens praksis vedrørende disse andre instrumenter (2).

1. Muligheden for en sammenligning med andre instrumenter

29. Ordlyden af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 har en affattelse, der kan sammenlignes med ordlyden af de »specielle kompetenceregler« vedrørende sager om underholdspligt, der fremgår af artikel 5, nr. 2, i Bruxelleskonventionen¹⁹ og artikel 5, nr. 2, i Bruxelles I-forordningen, som bestemmer, at den kompetente ret i sådanne sager er »retten på det sted, hvor den berettigede har sin bopæl eller sit sædvanlige opholdssted«²⁰.

30. Uanset den omstændighed, at sager om underholdspligt fremover er udelukket fra anvendelsesområdet for Bruxelles I-forordningen²¹, er Domstolens praksis vedrørende bestemmelserne i Bruxelleskonventionen og i nævnte forordning efter min opfattelse fortsat relevant med henblik på at bedømme de tilsvarende bestemmelser i forordning nr. 4/2009. Selv om en sådan analog tilgang skal nuanceres en smule, forekommer det mig alligevel hensigtsmæssigt, at de begreber, der er genstand for nærværende anmodninger om præjudiciel afgørelse, fortolkes i lyset af denne retspraksis af nedennævnte grunde.

17 — Jf. bl.a. domme Affish (C-183/95, EU:C:1997:373, præmis 24) og Kaba (C-466/00, EU:C:2003:127, præmis 41).

18 — Som begrundelse for »[n]ødvendigheden af en præjudiciel afgørelse« har retten anført dels, at »[d]et er relevant for afgørelsen, om AUG's § 28, stk. 1, første punktum, er forenelig med artikel 3, litra a) og b), i forordning [nr. 4/2009]. Spørgsmålet, om Amtsgericht Karlsruhe eller Amtsgericht Kehl har stedlig kompetence [...], afhænger heraf«, dels, at betænkelighederne hos parterne, som har anmodet om den præjudicielle forelæggelse, alene vedrører dette spørgsmål.

19 — Som ændret ved konventionen af 9.10.1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse.

20 — Ordlyden af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 adskiller sig kun derved, at alternativet i forhold til den bidragsberettigedes tilknytning til bopælen ikke længere fremgår (vedrørende årsagen til denne ændring se fodnote 27 til nærværende forslag til afgørelse), og, i den franske sprogversion, at begrebet »tribunal« er blevet erstattet af det mere generiske begreb »jurisdiction« (jf. også bl.a. den italienske og rumænske sprogversion).

21 — Denne forordning erstattede Bruxelleskonventionen, førend forordningen selv blev ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1215/2012 af 12.12.2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT L 351, s. 1), som i tiende betragtning og i artikel 1, stk. 2, litra e), drager konsekvensen af vedtagelsen af den særlige retsakt, som forordning nr. 4/2009 udgør.

31. For det første er de væsentlige forbindelser, der findes mellem Bruxelles I-forordningen og forordning nr. 4/2009, åbenbare ved en læsning af sidstnævnte forordning, da der i dens præambel flere gange henvises til førstnævnte forordning²², og da det udtrykkeligt anføres i forordningens artikel 68, stk. 1, at den træder i stedet for de bestemmelser i Bruxelles I-forordningen, der finder anvendelse på underholdspligt.

32. Hvad for det andet angår de specielle kompetenceregler i artikel 3 i forordning nr. 4/2009, bekræfter bestemmelsens tilblivelseshistorie tilstedeværelsen af sådanne forbindelser. I det oprindelige forslag fra Kommissionen blev nødvendigheden af at forbedre de muligheder, der allerede var givet de bidragsberettigede i medfør af kompetencereglerne i Bruxelles I-forordningen, således fremhævet²³. I meddelelsen, der indeholder kommentarer til dette forslag²⁴, bekræftes det, at nævnte artikel 3 i det væsentlige gentager de tilsvarende bestemmelser i Bruxelles I-forordningen²⁵, idet der dog er tilføjet visse ændringer med henblik på at fjerne tvetydigheder²⁶, tilpasse bestemmelserne til særegenhederne inden for familieretten²⁷ og udvide deres anvendelsesområde²⁸.

33. Henset til disse forhold finder jeg det muligt at lægge til grund, at bestemmelserne i denne sidstnævnte artikel skal fortolkes i en betydning, der er i overensstemmelse med retspraksis vedrørende bestemmelserne i Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen, for så vidt som de er ækvivalente²⁹, dog med visse forbehold i forhold til de formål, der er særegne for forordning nr. 4/2009, for hvilke der vil blive redegjort nedenfor³⁰.

34. For fuldstændighedens skyld skal det undersøges, om det vil være relevant at foretage en sammenligning med andre instrumenter end konventionen og Bruxelles I-forordningen, som også finder anvendelse på området for retternes kompetence i civile sager, nærmere bestemt på familieretsområdet³¹.

22 — Jf. bl.a. 3., 15. og 44. betragtning.

23 — Jf. tiende betragtning og punkt 1.2.1 i de forklarende bemærkninger til det forslag til Rådets forordning om kompetence, gældende lov, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og om samarbejde vedrørende underholdspligt, der blev fremsat af Kommissionen den 15.12.2005 (KOM(2005) 649 endelig).

24 — Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet (KOM(2006) 206 endelig).

25 — Under det forberedende arbejde med forordning nr. 4/2009 blev der overvejet ændringer til artikel 3, men for så vidt angår litra a) og b), blev bestemmelsen vedtaget i sin oprindelige version uden ændringer, idet det skal præciseres, at man ikke fulgte Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalgs udtalelse, hvorefter bestemmelsens litra a) og b) skulle byttes om, for at det første kompetencekriterium skulle blive den bidragsberettigedes sædvanlige bopæl (EUT 2006 C 185, s. 35, særligt punkt 4.1).

26 — Det understreges i meddelelsen, at der er tilføjet en »vigtig præcision i litra d)«.

27 — Vel vidende, at Bruxelles I-forordningen finder anvendelse på hele det civil- og handelsretlige område, anføres det i meddelelsen i forbindelse med nævnte artikel 3, at »begrebet bopæl [er] opgivet i [den fremtidige] forordning [nr. 4/2009], og der henvises kun til sædvanlig bopæl. Dette begreb er i højere grad tilpasset de instrumenter, der finder anvendelse i familieretten«.

28 — Det præciseres i meddelelsen, at kompetencereglerne i nævnte artikel 3 »finder anvendelse, uanset hvor sagsøgte har sin sædvanlige bopæl«.

29 — Jf. i denne retning J.-P. Béraudo, »Fascicule 3022«, *JurisClasseur Europe Traité*, LexisNexis, Paris, 2012, punkt 9, og F. Gascón Inchausti, »Le recouvrement des aliments en Europe«, i *La justice civile européenne en marche*, under ledelse af M. Douchy-Oudot, Dalloz, Paris, 2012, s. 147 ff., samt A. Devers, »Les praticiens et le droit international privé européen de la famille«, *Europe*, 2013, nr. 11, studie 9, afsnit 9 og 19.

30 — Jf. nedenfor i punkt 37 ff.

31 — Forordning nr. 4/2009 må anses for en del af dette område, selv om forordningen desuden har et finansielt aspekt (jf. 11. betragtning til forordningen og dens artikel 1 samt forslaget til forordningen punkt 3.1 (KOM(2005) 649 endelig).

35. For så vidt angår Haagerkonventionen af 23. november 2007 om international inddrivelse af børnebidrag og andre former for underholdsbidrag til familiemedlemmer³² følger det af ottende betragtning til forordning nr. 4/2009, at der skal tages hensyn til den ved anvendelsen af forordningen³³. Denne konvention indeholder ikke direkte kompetenceregler³⁴, men forarbejderne dertil giver en indikation, der med føje kan anvendes til at træffe afgørelse i det foreliggende tilfælde, idet det præciseres deri, at de bestemmelser, der giver en kompetence knyttet til det sted, hvor den bidragsberettigede har sit sædvanlige opholdssted eller sin bopæl, »beror på en vilje til at beskytte den (sædvanligvis) svageste part (dvs. den berettigede) ved at tilbyde ham en let tilgængelig retsinstans, hvorved den pågældende kan anlægge sin sag, dvs. hjemtinget«³⁵.

36. For så vidt angår den forordning, der normalt betegnes »Bruxelles IIA-forordningen«³⁶, er spørgsmål om underholdspligt ganske vist udelukket fra denne forordnings anvendelsesområde³⁷ som følge af de særlige bestemmelser, der på tidspunktet for forordningens vedtagelse fandtes i Bruxelles I-forordningen og nu findes i forordning nr. 4/2009. Til sammenligning har de kompetenceregler, der er fastsat i den pågældende forordning, det fællestræk, at de udpeger »retterne i [en] medlemsstat«³⁸ og ikke »retten på det sted, hvor«, som det er tilfældet i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009³⁹.

2. Rækkevidden af sammenligningen med andre instrumenter

37. For det første skal jeg præcisere, at selv om fortolkningen af kompetencereglerne i forordning nr. 4/2009 efter min opfattelse skal foretages i lyset af Domstolens praksis vedrørende de tilsvarende bestemmelser i Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen, kan der ikke ske en mekanisk overførelse af de principper, der følger af denne retspraksis.

32 — Konventionsteksten og den tilhørende forklarende rapport udarbejdet af A. Borrás og J. Degeling er tilgængelige på engelsk på følgende hjemmeside: http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.text&cid=131. Unionen har undertegnet og godkendt konventionen, hvilket betyder, at medlemsstaterne er bundet af virkningerne af denne godkendelse (jf. Rådets afgørelse 2011/220/EU af 31.3.2011, EUT L 93, s. 9, og Rådets afgørelse 2011/432/EU af 9.6.2011, EUT L 192, s. 39, særligt fjerde betragtning til sidstnævnte afgørelse).

33 — Jf. desuden 17. betragtning til og artikel 8 i forordning nr. 4/2009, idet det bemærkes, at forarbejderne til denne forordning blev udarbejdet samtidigt med forhandlingerne omkring konventionen med det formål at søge »mulige synergier« mellem de to retlige rammer (jf. punkt 1.1.2 i de forklarende bemærkninger til forslaget til forordningen (KOM(2005) 649 endelig).

34 — I mangel af enighed ved afslutningen af en drøftelse, for hvilken der er redegjort nærmere i den forklarende rapport, som er nævnt i fodnote 32 ovenfor (jf. s. 58-62).

35 — Jf. s. 44 ff. i den rapport, der er udarbejdet af W. Duncan benævnt »Vers un nouvel instrument mondial sur le recouvrement international des aliments envers les enfants et d'autres membres de la famille«, forberedende dokument nr. 3 af 3.4.2003 tilgængeligt på engelsk på følgende hjemmeside http://www.hcch.net/index_en.php?act=publications.details&pid=4108&dtid=35, der i denne henseende henviser til Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 2.

36 — Rådets forordning (EF) nr. 2201/2003 af 27.11.2003 om kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i ægteskabssager og i sager vedrørende forældres ansvar og om ophævelse af forordning (EF) nr. 1347/2000 (EUT L 338, s. 1, herefter »Bruxelles IIA-forordningen«).

37 — Jf. 11. betragtning til og artikel 1, stk. 3, i Bruxelles IIA-forordningen.

38 — Jf. Bruxelles IIA-forordningens artikel 3 og 9-13.

39 — Særegenhederne ved denne sidstnævnte formulering og dens konsekvenser kræver en mere indgående bedømmelse (jf. punkt 54 ff. i nærværende forslag til afgørelse).

38. En sådan analog fortolkning er således begrænset af det særlige formål med forordning nr. 4/2009, som har gjort det nødvendigt at tilpasse kompetencereglerne i Bruxelles I-forordningen⁴⁰, selv om forordning nr. 4/2009 – i modsætning til, hvad der kan anføres i forhold til Bruxelles IIa-forordningen⁴¹ – ikke alene finder anvendelse uden for formueforhold, men også i formueforhold. Jeg skal understrege, at anvendelsesområdet for dette hybride instrument er mere udvidet affattet end anvendelsesområdet for bl.a. Bruxelles I-forordningen, såvel på det materielle plan⁴² som på det geografiske plan⁴³.

39. Efter min opfattelse er der ikke grund til i det foreliggende tilfælde at være tilbageholdende med at anvende det princip, der har været anvendt kontinuerligt af Domstolen ved fortolkningen af bestemmelserne i Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen⁴⁴, hvorefter begreber som dem, der er anvendt i forordning nr. 4/2009, skal være genstand for en selvstændig definition, dvs. adskilt fra de vedtagelser, der er gældende i den ene eller den anden medlemsstat, med henblik på så vidt muligt at sikre lighed og ensartethed i de rettigheder og pligter, der følger af dette instrument for medlemsstaterne og de berørte. I denne henseende præciseres det i 11. betragtning til forordning nr. 4/2009, at begrebet »underholdspligt« i forordningens forstand »[bør] undergives selvstændig fortolkning«⁴⁵, hvilket bekræfter den metode, der har været fulgt af Domstolen i dens praksis vedrørende Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 2⁴⁶, som også udtrykkeligt har anerkendt begrebet bidragsberettiget som et selvstændigt begreb⁴⁷. Jeg er således af den opfattelse, at der for at besvare de spørgsmål, der er stillet i de foreliggende sager, skal henvises til opbygningen af og formålet med den omhandlede forordning⁴⁸.

40. Selv om det ikke udtrykkeligt er anført i præambelen til forordningen, forekommer det mig desuden indiskutabelt, at de generelle formål, der er anført i 15. betragtning til Bruxelles I-forordningen⁴⁹, også har dannet grundlaget for de kompetenceregler, der er fastsat i forordning nr. 4/2009⁵⁰. Imidlertid er det hovedsagligt de formål, som er særegne for denne forordning, dvs. »at varetage de bidragsberettigedes interesser« og »af hensyn til retsplejen i Den Europæiske Union«⁵¹, som skal være vejledende for Domstolens fortolkning i det foreliggende tilfælde. Der kan ikke bortses fra, at hensynet

40 — Jf. 15. betragtning til forordning nr. 4/2009 og punkt 32 ovenfor.

41 — Jf. generaladvokat Kokotts forslag til afgørelse A (C-523/07, EU:C:2009:39, punkt 63 og 64) og generaladvokat Sharpstons forslag til afgørelse Purrucker (C-256/09, EU:C:2010:296, punkt 126) samt min stillingtagen i Purrucker-sagen (C-296/10, EU:C:2010:578, punkt 95).

42 — Særligt begrebet »ret« som omhandlet i forordning nr. 4/2009, der også omfatter »administrative myndigheder i medlemsstaterne med kompetence i sager vedrørende underholdspligt«, såfremt de giver bestemte garantier (jf. 12. betragtning til og artikel 2, stk. 2, i forordningen).

43 — Forordning nr. 4/2009 fastsætter kompetenceregler, der er udvidet til at omfatte tvister, der ikke er begrænset til medlemsstaternes område, f.eks. når sagsøgte har sit sædvanlige opholdssted i et tredjeland, som det er tilfældet i Huber-sagen (C-408/13) (jf. bl.a. 15. betragtning til forordningen). På trods af denne universelle anvendelighed regulerer forordningen alene kompetencen for medlemsstaternes retter.

44 — Jf. bl.a. mit forslag til afgørelse i Weber-sagen (C-438/12, EU:C:2014:43, fodnote 48) og dom Weber (C-438/12, EU:C:2014:212, præmis 40).

45 — Desuden er det præciseret i 11. betragtning til Bruxelles I-forordningen, at »[for at gøre de fælles regler mere gennemsigtige og undgå kompetencekonflikter bør juridiske personers bopæl defineres selvstændigt« (min fremhævelse).

46 — Jf. domme Cavell (C-295/95, EU:C:1997:168, præmis 6 ff.) og van den Boogaard (C-220/95, EU:C:1997:91, præmis 22 ff.).

47 — Jf. domme Farrell (C-295/95, EU:C:1997:168, præmis 12 ff.) og Blijdenstein (C-433/01, EU:C:2004:21, præmis 24 ff.).

48 — Vedrørende Bruxelles I-forordningen jf. bl.a. domme Cartier parfums-lunettes og Axa Corporate Solutions assurances (C-1/13, EU:C:2014:109, præmis 32) og Coty Germany (C-360/12, EU:C:2014:1318, præmis 43).

49 — 15. betragtning til Bruxelles I-forordningen har følgende ordlyd: »[A]f hensyn til en harmonisk retspleje er det nødvendigt at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater.« Dette princip er gentaget i 21. betragtning til forordning nr. 1215/2012 vedrørende en omarbejdning af forordningen.

50 — Jf. desuden vedrørende fuldbyrdelse og anerkendelse af retsafgørelser artikel 21, stk. 2, og artikel 24, litra c), i forordning nr. 4/2009.

51 — Jf. 15. betragtning til forordning nr. 4/2009.

til at beskytte de bidragsberettigedes⁵² interesser faktisk var en af hovedårsagerne til, at EU-lovgiver besluttede at undtage underholdspligt fra anvendelsesområdet for Bruxelles I-forordningen, som vedrører finansielle forpligtelser generelt, og vedtage et specifikt instrument i form af forordning nr. 4/2009⁵³. Dette hensyn fremgår i øvrigt klart af forordningens bestemmelser⁵⁴.

41. Følgelig er jeg af den opfattelse, at der i forbindelse med de foreliggende sager så vidt muligt skal tages hensyn til Domstolens tidligere praksis vedrørende fortolkningen af de tilsvarende bestemmelser i Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen med de tilpasninger, der eventuelt er påkrævet, henset til særegenhederne ved forordning nr. 4/2009.

C – Fortolkning af udtrykket »retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl« som omhandlet i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009

42. De præjudicielle spørgsmål, der er stillet af henholdsvis Amtsgericht Düsseldorf og Amtsgericht Karlsruhe er i det væsentlige identiske. I lyset af ovennævnte præciseringer⁵⁵ skal de forstås således, at det ønskes afgjort, om artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 skal fortolkes – efter min opfattelse selvstændigt⁵⁶ – således, at det er tilladt, at en lovgivning i en medlemsstat som den i hovedsagerne omhandlede⁵⁷ i grænseoverskridende tvister fastsætter en regional kompetencekoncentration ved en førsteinstansret, som ikke nødvendigvis er den samme som den førsteinstansret, i hvis retskreds den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, men hvis stedlige kompetence bliver fastlagt ud fra, hvor den appelret, i hvis retskreds den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, har sit sæde.

43. I deres indlæg har den tyske regering og Kommissionen overensstemmende foreslået at svare, at EU-retten ikke er til hindrer for en kompetenceregulering som den, der følger af den omhandlede tyske bestemmelse. Derimod har de forelæggende retter både i Sanders-sagen (C-400/13)⁵⁸ og i Huber-sagen (C-408/13)⁵⁹ givet udtryk for et modsatrettet synspunkt.

44. Denne sidstnævnte tilgangsvinkel forekommer mig at være bedst underbygget af grunde, der på én gang skal findes i formålet med artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 (1), i bestemmelsens ordlyd og selve karakteren af det instrument, hvoraf den fremgår (2), samt i den ordning, hvori den indgår (3). Samtlige disse betragtninger fører til en stillingtagen, som efter min opfattelse ikke gyldigt kan imødegås af de argumenter, der er anført til støtte for den i hovedsagerne omhandlede tyske bestemmelse (4).

52 — Alle typer bidragsberettigede er omfattet, uanset hvilken position de har i familierelationen eller de øvrige relationer, der er nævnt i forordningens artikel 1, stk. 1, selv om forordningens bestemmelser i praksis først og fremmest er egnede til at beskytte børn som følge af, at de fleste krav om underholdsbidrag vedrører børn (jf. analogt forslag til Rådets afgørelse om Det Europæiske Fællesskabs indgåelse af protokollen om, hvilken lov der finder anvendelse på underholdspligt (KOM(2009) 81 endelig, punkt 1)).

53 — Jf. bl.a. punkt 1.2 i forslaget til forordningen (KOM(2005) 649 endelig).

54 — Jf. bl.a. 5., 9., 11., 15., 17., 26. og 27. betragtning til samt artikel 8 i forordningen.

55 — Punkt 19 ff. i nærværende forslag til afgørelse.

56 — Af de grunde, der er anført i punkt 39 ovenfor.

57 — Jeg erindrer om, at AUG's § 28, stk. 1, bestemmer, at såfremt en af sagens parter – uanset om det er den bidragsberettigede eller sagsøgte – er bosiddende i udlandet, har den Amtsgericht, der er kompetent for den Oberlandesgerichts sæde, i hvis retskreds den part, der er bosiddende i Tyskland, har sin sædvanlige bopæl, enekompetence til at påkende sagen i givet fald på bekostning af den Amtsgericht, som den berørte som følge af stedet for denne bopæl i princippet tilhører.

58 — Amtsgericht Düsseldorf har gjort gældende, at den kompetencekoncentration, der er fastsat i AUG's § 28, stk. 1, medfører, at sagsøgere, der er bosiddende i Tyskland, mister den fordel, der følger af artikel 3 i forordning (EF) nr. 4/2009 til at kunne føre sagen ved den ret, der er kompetent med hensyn til deres sædvanlige bopæl. Desuden har retten bestridt den opfattelse, der er repræsenteret enkelte steder i litteraturen og i tysk retspraksis, hvorefter AUG's § 28, stk. 1, er en ren national domstolsorganisatorisk foranstaltning.

59 — Ifølge Amtsgericht Karlsruhe regulerer artikel 3, litra a) og b), i forordning nr. 4/2009 såvel den internationale som den lokale kompetence for den ret, som skal træffe afgørelse i en grænseoverskridende tvist, der er omfattet af denne forordning. I medfør af forrangsprincippet må det være forbudt for de enkelte medlemsstater at indføre bestemmelser om kompetence, der afviger fra forordningen, således som det er tilfældet her, hvor den bidragsberettigede mister retten til at gøre sit krav gældende ved sit »almindelige værning«, dvs. retten i en by, hvor han har sin sædvanlige bopæl.

1. Om formålsfortolkningen

45. Den tyske regering og Kommissionen har medgivet, at artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 har til formål at regulere såvel den grænseoverskridende kompetence for retterne i medlemsstaterne som den stedlige kompetence inden for den enkelte medlemsstat⁶⁰.

46. Som jeg allerede har anført⁶¹, er et af hovedformålene med forordning nr. 4/2009, som kommer til udtryk i forordningens artikel 3, beskyttelsen af de bidragsberettigede, der anses for den mest sårbare part i den relation, der danner grundlag for underholdspligt, og i den retssag, der kan følge deraf⁶². Dette hensyn er også blevet fremhævet af Domstolen i dens praksis vedrørende Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 2⁶³.

47. I denne henseende fremgår det af femte og niende betragtning til forordning nr. 4/2009, at et af formålene med forordningens vedtagelse har været yderligere at forenkle de midler til fastsættelse og inddrivelse af underholdsbidrag, der allerede stod til rådighed for de bidragsberettigede i henhold til Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen, bl.a. ved at afskaffe eksekvaturproceduren for så vidt angår retsafgørelserne på dette område på betingelse af, at afgørelserne er truffet under overholdelse af bestemte minimumsgarantier for proceduren, som angivet i forordningen⁶⁴.

48. Ifølge den tyske regering og Kommissionen er den i hovedsagerne omhandlede tyske bestemmelse ikke i strid med artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 og navnlig ikke med den beskyttelsesfunktion over for den berettigede, som de tilskriver denne bestemmelse.

49. Dette forekommer mig diskutabelt, særlig når henses til det supplerende formål med bestemmelsen, dvs. at sikre nærhed mellem den bidragsberettigede og den påkendende ret. Dette dobbelte formål om beskyttelse og nærhed lå allerede til grund for kompetencereglen i Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 2⁶⁵, som artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 klart er ækvivalent med, og som er blevet styrket af sidstnævnte bestemmelse⁶⁶. Det følger således af bemærkningerne til det forslag, der blev fremsat af Kommissionen vedrørende forordningens vedtagelse, at »[r]eglerne om international kompetence i Bruxelles I-forordningen allerede [giver] de bidragsberettigede mulighed for at henvende sig til en myndighed på deres bopæl, men situationen kan forbedres yderligere«⁶⁷. En sådan betragtning forudsætter konkret, at det påses, at den bidragsberettigede kan føre sag uden for store materielle vanskeligheder forbundet med rejser, men også at han kan gøre sine rettigheder gældende ved den ret, der er bedst placeret i forhold til at have kendskab til særlige lokale økonomiske forhold med henblik på at fastsætte den bidragsberettigedes ressourcer og behov og tilsvarende den bidragspligtiges kapacitet til at bidrage hertil⁶⁸.

60 — Den tyske regering har anført, at denne bestemmelse imidlertid ikke angiver direkte, hvilken ret der konkret har kompetence til at træffe afgørelse, og at bestemmelsens ordlyd overlader det til medlemsstaternes skøn at fastlægge retskredsen for den ret, der er relevant i forhold til det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl.

61 — Jf. ovenfor, punkt 40.

62 — Selv om forordningen også har til formål at sikre en balance mellem de bidragsberettigedes og de bidragspligtiges rettigheder, der bl.a. skal have ret til en retfærdig rettergang (jf. punkt 1.2.3 i forslaget til forordningen (KOM(2005) 649 endelig)).

63 — Dom Farrell (EU:C:1997:168, præmis 19) fastslår følgende: »Specielt er formålet med undtagelsen i artikel 5, nr. 2, at give den, der rejser krav om underholdsbidrag – som anses for den svageste part i en sådan sag – et alternativt kompetencegrundlag. Forfatterne til konventionen fandt, at dette særlige formål skulle veje tungere end formålet med artikel 2, stk. 1, der er at beskytte sagsøgte, som i almindelighed er den svageste part, fordi han påtvinges sagsøgerens søgsmål« (min fremhævelse). Dette kriterium om en »svagere stilling« er gentaget i dom Blijdenstein (EU:C:2004:21, præmis 29 ff.).

64 — Jf. artikel 22-25 i forordning nr. 4/2009.

65 — Jf. M.P. Jenards rapport om den pågældende konvention (EFT 1979 C 59, s. 1, særligt s. 22 og 24 ff.) (herefter »Jenard-rapporten«) samt punkt 104 i det forberedende dokument nr. 3 vedrørende Haagerkonventionen af 2007, nævnt ovenfor i fodnote 35.

66 — E. Gallant, »Le nouveau droit international privé alimentaire de l'Union: du sur-mesure pour les plaideurs«, *Europe*, 2012, nr. 2, studie 2, punkt 3 ff.

67 — Jf. punkt 1.2.1 i forslaget til forordningen (KOM(2005) 649 endelig) (min fremhævelse).

68 — Kommissionen har i øvrigt medgivet, at den tildeling af stedlig kompetence, der er gennemført ved artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, »i det væsentlig har til formål at beskytte de parter, der er særligt sårbare, ved at sikre dem adgang til effektive retsmidler«, og lægger til grund, at »den lokale ret som følge af sin nærhed til de faktiske omstændigheder er bedst i stand til på passende måde at bedømme tvistens genstand«.

50. Jeg er af den opfattelse, at det harmoniserede sæt kompetenceregler, der er indført ved forordning nr. 4/2009, og de fordele, der følger heraf, risikerer at miste deres effektive virkning, bl.a. ud fra et retssikkerhedssynspunkt, såfremt Domstolen i det foreliggende tilfælde anlægger en fortolkning af forordningens artikel 3, litra b), der gør det muligt for medlemsstaterne på nationalt plan at genindføre egne kompetenceregler i grænseoverskridende tvister som den i hovedsagerne omhandlede, hvorefter kompetencen er forbeholdt førsteinstansretten på det sted, hvor den regionale appeldomstol, i hvis retskreds den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, har sit sæde, selv i det tilfælde, hvor denne bopæl ikke er beliggende i den pågældende rets ordinære retskreds.

51. Under omstændigheder som dem, der foreligger i tvisterne i hovedsagerne, bor den bidragsberettigede ganske vist i den regionale appeldomstols retskreds, men ikke i retskredsen for den førsteinstansret, der tillægges stedlig kompetence i medfør af den omhandlede tyske bestemmelse. Der er således ingen tvivl om, at det i de foreliggende tilfælde er henholdsvis Amtsgericht Mettmann og Amtsgericht Kehl, som er retterne på det sted, hvor de omhandlede bidragsberettigede har deres sædvanlige bopæl. AUG's § 28, stk. 1, første punktum, er med andre ord ikke begrænset til at give en national definition på begrebet »retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, men udgør snarere en bestemmelse, hvorved der foretages en fordeling af førsteinstansretternes kompetencer i forhold til, hvor den pågældende bopæl er beliggende i retskredsen for appelretterne, som ikke selv har kompetence til at træffe afgørelse i første instans i en tvist vedrørende underholdspligt.

52. Et andet mere generelt formål med det harmoniserede regelsæt i forordning nr. 4/2009 er i lighed med det, der blev indført ved Bruxelleskonventionen og siden ved Bruxelles I-forordningen, så vidt muligt at undgå henvisninger til nationale kompetenceregler⁶⁹. Som det er understreget i rapporterne om Bruxelleskonventionen, skal de specielle kompetenceregler, som konventionen indeholder, gøre det muligt at definere kompetencen for retterne i de omfattede stater uden at henvise til national lovgivning⁷⁰. Denne udelukkelse af nationale eller afvigende kompetenceregler fremmer derpå anerkendelsen af retsafgørelser i alle medlemsstaterne, hvilket udgør hjørnestenen i den europæiske ordning for det retlige samarbejde i civile sager. Blandt disse specielle kompetenceregler er konventionens artikel 5, nr. 2, som finder anvendelse på underholdspligt, og som artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 er afledt af.

53. En sådan udelukkelse af kompetenceregler hidrørende fra national ret bekræftes af ordlyden af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, særligt når bestemmelsen sammenholdes med formuleringen af andre lignende bestemmelser.

2. Om ordlydsfortolkningen

54. Først skal jeg understrege, at det ikke forekommer mig rimeligt at antage, som anført af den tyske regering, at såfremt man følger den retning, der er foreslået af de forelæggende retter, fører det til, at udtrykket »det sted, hvor«, der følger af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, skal fortolkes bogstaveligt, således at den bidragsberettigede skal kunne anlægge sag i den samme by, hvor han har bopæl, og at det derfor vil kræve, at der forefindes en ret »på ethvert tænkeligt geografisk punkt eller i enhver kommune i medlemsstaten«.

69 — 15. betragtning til forordning nr. 4/2009 bestemmer således, at »der ikke længere [bør] kunne henvises til nationale kompetenceregler«.

70 — Rapporten fra professor dr. P. Schlosser om konventionen af 9.10.1978 om kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse af konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, samt af protokollen om Domstolens fortolkning af denne konvention (EFT 1979 C 59, s. 71 ff., særligt punkt 70) præciserer, at i de pågældende regler, »[h]vor [Bruxelleskonventionen] fastsætter bestemmelser om retternes kompetence, ikke blot internationalt, men også lokalt, som f.eks. i artiklerne 5 og 6, udtales det kun om én bestemt blandt de mange sideordnede retter i en stat, at den er kompetent«. Jf. desuden s. 22 i den ovenfor nævnte Jenard-rapport.

55. Det er unægteligt normalt sådan, at medlemsstaternes domstolsstruktur hviler på det princip, at enhver ret har et geografisk distrikt svarende til en del af det nationale område, inden for hvilket retten udøver sine beføjelser, som kan omfatte ikke bare én, men flere lokaliteter, byer eller kommuner⁷¹.

56. Udtrykket skal efter min opfattelse snarere forstås således, at det blot betyder, at den pågældende kompetenceregulering betegner den ret, inden for hvis ordinære retskreds den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, uden at nogen gennemførelsesforanstaltning i national ret er hensigtsmæssig eller endda tænkelig⁷².

57. I denne henseende skal jeg erindre om, at det følger af artikel 288 TEUF, at en EU-retlig forordning er almenyldig, og den er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat⁷³. Ifølge den klassiske retspraksis er enhver national foranstaltning, hvorved bestemmelserne i en forordning medtages eller gennemføres i national ret, udelukket i mangel af lovgivningskompetence for medlemsstaterne. Det er kun såfremt, der i selve forordningen er henvist til de nationale gennemførelsesbestemmelser, eller såfremt det er nødvendigt for at sikre forordningens anvendelse at vedtage mere detaljerede bestemmelser på nationalt plan, at medlemsstaterne er nødsaget til at supplere forordningen ved hjælp af nationale foranstaltninger⁷⁴. Efter min opfattelse går AUG's § 28, stk. 1, første punktum, ud over, hvad der er tilladt den nationale lovgiver, eftersom kompetencereglen i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009, som er direkte anvendelig, på ingen måde kræver nærmere konkretisering på nationalt plan.

58. Ordlyden af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 er således særegen, idet den ved at betegne »det sted, hvor« opstiller en speciel kompetenceregulering, som gør det muligt umiddelbart at identificere en ret eller en domstol uden at skele til medlemsstaternes nationale lovgivning⁷⁵. Som Kommissionen har anerkendt, er denne bestemmelse forskellig fra dem, der ikke henviser til en enkelt ret, men til alle retterne i en medlemsstat, såsom forordningens artikel 6⁷⁶, eller Bruxelles I-forordningens artikel 2, stk. 1⁷⁷. Desuden har forfatterne til forordning nr. 4/2009 i artikel 3, litra a) og b), valgt et udtryk – »det sted, hvor« – som adskiller sig mærkbart fra udtrykket »den medlemsstat, hvor« en af parterne har sit sædvanlige opholdssted, som f.eks. er anvendt i artikel 4, litra a).

71 — Det præciseres, at en rets geografiske område almindeligvis fastlægges i forhold til de territoriale forvaltningsorganers afdelinger eller underafdelinger.

72 — Det er muligt, at en rets geografiske område varierer i forhold til tvisternes karakter. Visse retsområder, såsom søretten eller den intellektuelle ejendomsret, kan således være udelukket fra mindre retters kompetence til fordel for en ret med større spændvidde. Denne type fordeling af materielle kompetencer, hvoraf følger en stedlig kompetencekoncentration, er imidlertid fuldstændig anderledes end det her omhandlede tilfælde, for så vidt som den omhandlede tyske bestemmelse har til følge, at den stedlige kompetence i *tvister med en lignende genstand*, dvs. dem, der vedrører sager om underholdspligt, fordeles på forskellig måde afhængigt af, om der er en tilknytning til udlandet eller ej.

73 — Den omstændighed, at de grænseoverskridende kompetenceregler, der finder anvendelse i medlemsstaterne på området for underholdspligt, er blevet overført fra en mellemstatslig konvention som Bruxelleskonventionen til et EU-retligt instrument som Bruxelles I-forordningen eller forordning nr. 4/2009, har ikke radikalt ændret deres indhold, men den retlige karakter af de omhandlede bestemmelser er blevet grundlæggende anderledes på nationalt plan.

74 — Jf. bl.a. domme *Norddeutsches Vieh- und Fleischkontor* (39/70, EU:C:1971:16, præmis 4), *Kommissionen mod Italien* (39/72, EU:C:1973:13, præmis 3 ff.) og *Variola* (34/73, EU:C:1973:101, præmis 3).

75 — Jf. bl.a. N. Nord, »Présentation du règlement "obligations alimentaires"«, *AJ Famille*, 2011, s. 238, F. Ferrand, »The Council Regulation (EC) No 4/2009 [...]«, i *Latest Developments in EU Private International Law*, under ledelse af B. Campunzano Díaz m.fl., Intersentia, Cambridge, 2011, s. 92, og E. Fongaro, »Obligations alimentaires«, *Répertoire de droit communautaire*, Dalloz, Paris, 2013, punkt 19.

76 — Forordningens artikel 6 udpeger under overskriften »subsidiær kompetence« »retterne i den medlemsstat, hvis nationalitet begge parter har« (min fremhævelse).

77 — Vedrørende Bruxelles-konventionens artikel 2 er det præciseret i Jenard-rapporten, at »[e]n person, der har bopæl i en kontraherende stat, behøver ikke ubetinget at sagsøges ved retten på det sted, hvor han har bopæl eller forretningssted. Han kan sagsøges ved alle retter i den stat, på hvis område han har bopæl, hvis de er kompetente efter denne stats lovgivning [...], konventionen [...] bestemmer den generelle kompetence for retterne i den stat, på hvis område den gældende ret er beliggende, medens statens interne lovgivning for sin del fastlægger den stedlige domsmyndighed« (jf. s. 18). Det forholder sig omvendt ved anvendelsen af en speciel kompetenceregulering som den, der er anført i artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009.

59. Særegenheden ved denne formulering medfører efter min opfattelse, at det i det foreliggende tilfælde ikke er muligt at anvende Domstolens standpunkt i *Apostolides-dommen*⁷⁸, hvorefter fastlæggelsen af de kompetente retter i medfør af Bruxelles I-forordningens artikel 22 ikke begrænser hver enkelt medlemsstats ret til at fastlægge sin egen domstolsordning og fordele retternes kompetence inden for den pågældende medlemsstats område⁷⁹. Således henvises der i nævnte artikel 22, stk. 1, som fortolkes i den pågældende dom, til »retterne i den medlemsstat, på hvis område ejendommen er beliggende«, mens artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 omfatter »retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl« (min fremhævelse). Den forskel i terminologi tillader efter min opfattelse forskellige eller tilmed modstridende fortolkninger af de to bestemmelser.

60. På trods af sin særegenhed er ordlyden af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 ganske vist ikke nyskabende, eftersom en tilsvarende formulering også findes i en række bestemmelser i Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen⁸⁰, i forbindelse med hvilke Domstolen mig bekendt aldrig har fastslået, at medlemsstaterne havde ret til at ændre deres rækkevidde ved hjælp af kompetenceregler i national ret⁸¹. Der er derfor ikke, efter min opfattelse, grund til at tillade det i forbindelse med de foreliggende sager.

3. Om den systematiske fortolkning

61. I overensstemmelse med den tilgang, som Domstolen har lagt til grund i forhold til bl.a. de øvrige instrumenter vedrørende det retlige samarbejde i civile sager⁸², skal fortolkningen af artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009 foretages under hensyntagen til de omkringliggende bestemmelser i samme forordning, da den kompetenceregel, som bestemmelsen indeholder, ikke er enkeltstående, men udgør en del af et samlet hele af forskrifter, som er afstemt efter hinanden.

62. For det første kan det påpeges, at forordningens artikel 3 indeholder fire kompetenceregler, der finder alternativ anvendelse uden rangorden i modsætning til, hvad der er tilfældet i samspillet mellem den generelle kompetenceregel og de specielle kompetenceregler i henholdsvis Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen⁸³. Desuden fremstår den valgmulighed, der tilbydes sagsøger navnlig ved artikel 3, litra a) og b), mere neutral end i de to andre instrumenter, eftersom det er uden betydning, om det er den bidragsberettigede eller den bidragspligtige, som gør brug af denne valgmulighed, selv om sidstnævnte i praksis stilles ringere ved forordning nr. 4/2009 end den bidragsberettigede⁸⁴.

78 — C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 48 og 50.

79 — I denne henseende anførte Domstolen, at forordningens artikel 22, som »indeholder en bindende og udtømmende liste over værning med international enekompetence i medlemsstaterne«, »[blot] udpeger den medlemsstat, hvis retter er materielt kompetente« (dommens præmis 48).

80 — I Bruxelles I-forordningen er der ud over artikel 5, nr. 2, vedrørende underholdspligt en lang række andre bestemmelser, hvori der henvises til »retten på det sted, hvor«. Jf. bl.a. artikel 5, nr. 1, litra a), i sager om kontraktforhold, artikel 5, nr. 3, i sager om erstatning uden for kontrakt, artikel 9, nr. 1, litra b), og artikel 10 i forsikringsager samt artikel 19, nr. 1 og 2, i sager om individuelle arbejdsaftaler. Jf. desuden dom *Color Drack* (C 386/05, EU:C:2007:262, præmis 30).

81 — Det er præciseret i Jenard-rapporten, at vedtagelsen af specielle kompetenceregler i Bruxelles-konventionen såsom dem, der finder anvendelse i sager om underholdspligt, gør det muligt at »fastlægge det gældende værning direkte og uden henvisning til de nationale kompetenceregler i den stat, på hvis område den pågældende ret har sæde«, og at »lette konventionens gennemførelse« ved at undgå, at staterne, når de ratificerer konventionen, træffer foranstaltninger for at tilpasse deres egen lovgivning dertil (jf. s. 22).

82 — Jf. bl.a. den retspraksis, der er nævnt i fodnote 48 ovenfor.

83 — I artikel 2 i hhv. Bruxelleskonventionen og Bruxelles I-forordningen opstilles princippet om kompetence for retterne på sagsøgtets bopælssted, mens de to instrumenters artikel 5, nr. 2, fastsætter kompetenceregler i sager om underholdspligt, der fraviger dette princip.

84 — Såfremt den bidragspligtige er sagsøger, kan han de facto kun anlægge sag ved den ret, hvor den sagsøgte/bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, eftersom de kompetenceregler, der fastsættes i de nævnte litra a) og b), i denne situation, som statistisk set er den mest sjældne, er sammenfaldende. Jf. om uligheden mellem bidragsberettigede og bidragspligtige B. Ancel og H. Muir Watt, »Aliments sans frontières, Le règlement CE n° 4/2009 [...]«, *Revue critique de droit international privé*, 2010, s. 457 ff., særligt punkt 9.

63. Den særlige opbygning af artikel 3 i forordning nr. 4/2009 er efter min opfattelse yderst instruktiv for besvarelsen af de spørgsmål, der er stillet i de foreliggende sager. I denne henseende skal det bemærkes, at litra a) og b) i denne bestemmelse begge regulerer situationer, hvor anmodningen om underhold er den principale påstand. Derimod finder samme artikels litra c) og d) anvendelse i de tilfælde, hvor en sådan anmodning ikke er enkeltstående, men »accessorisk« i forhold til en anden sag vedrørende henholdsvis en persons retlige status og forældreansvar. Det er alene i disse sidstnævnte tilfælde, at der udtrykkeligt henvises til den nationale lovgivning med henblik på at afgøre, hvilken ret der har kompetence⁸⁵. Derimod er der – efter min opfattelse bevidst – ikke levnet plads til nationale regler inden for rammerne af artikel 3, litra a) og b).

64. Dette standpunkt forstærkes i lyset af en sammenligning med andre bestemmelser i forordning nr. 4/2009. Navnlig artikel 71, stk. 1, bestemmer, at medlemsstaterne skal give meddelelse om bl.a. navne på de retter, der har kompetence til at behandle anmodninger om, at en retsafgørelse erklæres for eksigibel, i overensstemmelse med forordningens artikel 27, stk. 1⁸⁶. Det er alene i denne henseende, at Forbundsrepublikken Tyskland ligesom de øvrige medlemsstater har kunnet beslutte for så vidt angår sit nationale område, at »[a]nmodninger om en [sådan] afgørelse [...] afgøres af afdelingen for familieret under de lokale domstole (Amtsgericht – Familiengericht) på det sted, hvor den højere regionale domstol (Oberlandesgericht), i hvis retskreds den person, kravet er rettet mod, har sædvanlig bopæl, eller i hvis retskreds fuldbyrdelsen skal ske, er beliggende [kompetencekoncentration] [...]«⁸⁷. Forordningens artikel 3, litra b), indeholder derimod ikke en lignende mulighed.

65. Det følger af denne analyse, der er foretaget på grundlag af den almindelige opbygning af den omhandlede forordning, at EU-lovgiver ved den måde, hvorpå sidstnævnte bestemmelse er formuleret, bevidst har begrænset medlemsstaternes råderum med hensyn til fastlæggelsen af de nationale retter, der har kompetence i sager om underholdspligt.

4. Begrundelserne for en kompetencekoncentration

66. Til støtte for den i denne sag omtvistede tyske regel har den tyske regering og Kommissionen fremlagt en argumentation, som efter min opfattelse ikke er overbevisende.

67. Efter deres opfattelse og ifølge sagsakterne fremgår det, at den tyske lovgiver har vurderet, at den kompetencekoncentration, der er fastsat i AUG's § 28 vedrørende internationale sager om underholdspligt, har en positiv indvirkning på domstolsordningen, da den gør det muligt at få en specialiseret domstol, som derved besidder en større ekspertise i denne type tvister, og som har sit virke i hver enkelt af de tyske regioner.

68. I Huber-sagen (C-408/13) har den forelæggende ret anført, at AUG's § 28, stk. 1, efter rettens opfattelse i det væsentlige indebærer en regulering af den stedlige kompetence, selv om den tyske lovgiver har tilkendegivet, at bestemmelsen knytter sig til organisationen og forenklingen af den retslige procedure. Under dække af sådanne processuelle fordele, hvis reelle tilstedeværelse den forelæggende ret har bestridt⁸⁸, kan den omhandlede lovgivning således få indvirkning på de grænseoverskridende kompetenceregler, der er fastsat i EU-retten.

85 — Artikel 3, litra c) og d), i forordning nr. 4/2009 anvender kriteriet »den ret, der i henhold til den nationale lovgivning har kompetence til at påkende en sag vedrørende en persons retlige status [eller henholdsvis] en sag vedrørende forældreansvar [...]« (min fremhævelse). En tilsvarende henvisningsordning fandtes allerede i såvel Bruxelleskonventionens artikel 5, nr. 2 in fine (som ændret i 1978), som i Bruxelles I-forordningens artikel 5, nr. 2 in fine.

86 — Lignende oplysninger er ligeledes påkrævet ved klager over retsafgørelser om sådanne anmodninger (jf. artikel 32, stk. 2).

87 — Jf. den konsoliderede udgave af »Medlemsstaternes oplysninger i medfør af artikel 71 i forordning [nr. 4/2009]«, særligt s. 13 (http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/pdf/vers_consolide_da_4.pdf).

88 — Amtsgericht Karlsruhe har gjort gældende, at den kompetencekoncentration, der er fastsat i AUG's § 28, i strid med formålet om forenkling i forordning nr. 4/2009 vanskeliggør den internationale håndhævelse af underholdspligten som følge af den omstændighed, at den domstol, der får kompetence i henhold til bestemmelsen, risikerer at være beliggende længere væk fra den bidragsberettigedes sædvanlige bopæl, og ikke at være den domstol, som har det bedste kendskab til de økonomiske forhold i det pågældende land.

69. Det er korrekt, at den omstændighed, at hensynet til retsplejen tilgodeses bl.a. ved at samle de mere komplekse sager ved den samme ret, svarer til et af de formål med forordning nr. 4/2009, som er nævnt i 15. betragtning dertil. Dette formål skal imidlertid ikke udelukkende forstås i den betydning, der vedrører den bedst rationaliserede organisation af domstolene, men også ud fra det aspekt, der vedrører de procesførendes – uanset om det drejer sig om sagsøgerens eller sagsøgtens – interesse i bl.a. at have let adgang til retsvæsenet og forudsigelighed med hensyn til kompetencen som følge af en sags nære tilknytning til en bestemt ret⁸⁹.

70. I denne henseende kunne der henvises til visse af Domstolens domme vedrørende normerne for regulering af nationale kompetencer, vedtaget af en medlemsstat, men der er efter min opfattelse alvorlig tvivl om, hvorvidt det er muligt at overføre denne retspraksis på det foreliggende område for det civile samarbejde mellem medlemsstaterne.

71. Domstolen har allerede fastslået, at såfremt der ikke findes EU-retlige bestemmelser på området, tilkommer det hver enkelt medlemsstat i sin interne retsorden at definere antallet af retsinstanser eller regulere de processuelle forhold og udpege de retter, der har kompetence ved udøvelsen af de nationale søgsmålsmuligheder, idet det præciseres, at sådanne regler, som forfølger en almen interesse i forsvarlig retspleje, bør veje tungere end enkeltpersoners interesser, dog med forbehold for overholdelse af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet⁹⁰.

72. I henhold til disse principper er en medlemsstats vedtagelse af sådanne processuelle regler eller kompetenceregler alene tilladt, for så vidt som søgsmål, der har til formål at sikre beskyttelsen af rettigheder, som EU-retten medfører for borgerne, ikke skal anlægges under betingelser, der er mindre gunstige end dem, der har til formål at sikre beskyttelsen af rettigheder i henhold til national ret, og at disse regler ikke skaber processuelle ulemper for borgerne, der kan gøre det uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der er tillagt ved EU-retten⁹¹.

73. Jeg er dog af den opfattelse, at denne retspraksis vedrørende medlemsstaternes procesautonomi ikke er relevant i det foreliggende tilfælde, henset til de mærkbare forskelle mellem den kontekst, hvori de omhandlede domme indgår, og nærværende sagers kontekst. Således er Domstolen i det foreliggende tilfælde ikke adspurgt om nationale processuelle bestemmelser i en enkelt medlemsstat, men om fortolkningen af kompetenceregler, som er blevet ensrettet i alle medlemsstaterne på området for det retlige samarbejde i civile sager⁹². Desuden er der ikke her tale om den retlige beskyttelse på nationalt plan af udøvelsen af materielle rettigheder, der er blevet tildelt i medfør af EU-retten.

74. Såfremt denne retspraksis alligevel overføres på omstændigheder som dem, der foreligger i hovedsagerne, er begrundelsen vedrørende hensynet til god retspleje under alle omstændigheder begrænset af de betingelser, der er opstillet af Domstolen, og som udgør rammerne for medlemsstaternes indgriben i retslige procedurer, dvs. bl.a. at det ikke må gøres mindre gunstigt for borgerne at udøve de fortrinsrettigheder, der er tillagt dem ved EU-retten. I det foreliggende tilfælde har den tyske bestemmelse imidlertid efter min opfattelse til følge, at den ret, som på grundlag af stedet, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, dvs. på grundlag af den nære tilknytning mellem tvisten og domstolen, normalt ville have kompetence, fratages sin kompetence for så vidt angår grænseoverskridende tvister om underholdspligt, mens den bevarer denne kompetence i forhold til at træffe afgørelse i identiske tvister, som ikke har tilknytning til udlandet.

89 — Jf. analogt 12. betragtning til Bruxelles I-forordningen samt dom Kainz (C-45/13, EU:C:2014:7, præmis 27 ff.).

90 — Jf. henholdsvis på området for konkurrence, fælles landbrugspolitik og forbrugerbeskyttelse dom Manfredi m.fl. (C-295/04 – C-298/04, EU:C:2006:461, præmis 62) og forslag til afgørelse fra generaladvokat Geelhoed i de pågældende sager (C-295/04 – C-298/04, EU:C:2006:67, punkt 49 ff.) samt domme Agrokonsulting-04 (C-93/12, EU:C:2013:432, præmis 35 ff.) og Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (C-413/12, EU:C:2013:800, præmis 38 ff.).

91 — Jf. bl.a. dom Agrokonsulting-04 (EU:C:2013:432, præmis 39 ff.).

92 — Denne sondring fremgår efter min opfattelse klart af en modsætnings slutning fra præmis 46 og 47 i dom Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León (EU:C:2013:800).

75. Jeg er følgelig af den opfattelse, at udtrykket »retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl« skal fortolkes således, at det er den ret, inden for hvis ordinære retskreds den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl, der har kompetence i overensstemmelse med artikel 3, litra b), i forordning nr. 4/2009. Det følger heraf, at en retsforskrift i en medlemsstat som den, der er omhandlet i hovedsagerne, ikke er forenelig med disse bestemmelser, for så vidt som den i grænseoverskridende situationer kan føre til en overdragelse af stedlig kompetence til en anden førsteinstansret end den, som den berørte i princippet tilhører som følge af vedkommendes bopælssted.

V – Forslag til afgørelse

76. Jeg foreslår på grundlag af det anførte, at Domstolen besvarer de præjudicielle spørgsmål, der er forelagt af henholdsvis Amtsgericht Düsseldorf (sag C-400/13) og Amtsgericht Karlsruhe (sag C-408/13) således:

»Artikel 3, litra b), i Rådets forordning (EF) nr. 4/2009 af 18. december 2008 om kompetence, lovvalg, anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser og samarbejde vedrørende underholdspligt skal fortolkes således, at udtrykket »retten på det sted, hvor den bidragsberettigede har sin sædvanlige bopæl« betyder, at det er den ret, inden for hvis ordinære retskreds den berørte har sin sædvanlige bopæl, der har stedlig kompetence, således at en retsforskrift i en medlemsstat som den i hovedsagerne omhandlede, hvorefter enekompetencen i grænseoverskridende tvister er forbeholdt førsteinstansretten på det sted, hvor den regionale appeldomstol, i hvis retskreds den part, som er hjemmehørende i denne medlemsstat, har sin sædvanlige bopæl, har sit sæde, er uforenelig med denne bestemmelse.«